ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 547 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ, 1898 ՕԳՈՍՏՈՍ 8—20 ... ԻՒԼԱԻՍ 1316 8 ԱՂՈՍՏՈՍ 1314 Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 547

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

ՏԻՐԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ ԿԷՉԷԹՊՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23_25.
CONSTANTINOPLE

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

20 ՓԱՐԱՅ

"بوزانتيون"
امتيجه يومى وسياسى وعلمى وادبى مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه دار خليفه بابعالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرو لى دوكان

"ՎՐԷԺԻՈՆԴԻՐԸ,,

"ԲԱՍԻՄ,,ի ԱԶԳԱՅԻՆ ՆՈՐ ՎԷՊՆ

Սկսաւ հրատարակիլ

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»ի ԱՑՍ ՕՐՈՒԱՆ ԹՈՒԻՎ

ՁՈՐԱՒՈՐ ԵՐԵՍԻՆ ՄԷՋ

Նոր տառերով և աւելի ընդարձակ ձեւով։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,,ի

Բէշաքթաշի Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագրին է միայն 36 ղրշ. ամսական ձիշտ 12 ղրշ.ի հաշիւով,—[ի բաց առեալ Բօսֆ Լօքալով ղրկուած թերթերուն ծախքը, մէն մի թերթին 5 փարա Տե՛ս Չորրորդ Երեսի Ծանուցման մէջ։]

* * *

Կարելի է կարգալ ԲԱՍԻՄԻ Նոր Վէպը բաժանորդագրելով

ՄԻԱՅՆ ԵՐԵՔ ԱՄՍՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

եւ յետոյ իւրաքանչիւր ամսոյ համար 12 ղրշ. միայն վճարելով։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ, ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Ինչ պիտի ըլլայ այս խնդիրը։ Ամէն գլուխ մէկ մէկ ձայն կ'ունէ։ Կրօնական Ժողովը բան մը կ'ըսէ։ Պատրիարքն ուրիշ բան։ Հայրապետն ալ իր գիտցածը կ'ըսէ։ Երբ կ'տեսնէ որ այրը կամ կինն անհաւատարմութիւն գործեր է, կամ լքեր է ընտանեկան յարկն, և վիհ մեծ բացուեր է ընդմէջ երկուքին, Ս. Հայրապետը չի ճանչնար Հայ. եկեղեցիի անանկ օրէնք մը կամ իրաւունք մը որ իրեն արգիլէ պաշտօնապէս ալ քակել ամուսնական այսպիսի կապ մը, որ գործնականապէս քակուեր է արդէն։ Ս. Հայրապետը րնաւ չի համրեր, չի հաւատար թէ մէկ տարուան մէջ քանի՛ ամուսնութիւն լուծեց այսպէս, չատ եղաւ թէ քիչ։ Ամէն ընտանիքի խնդիրը կ'նկատէ զատ զատ, խնդիրին ներքին արժէքին ու պայմաններուն համեմատ։ Կ'լուծէ ու կ'լուծէ, և նորէն կարգաւելու հրամանները կ'տեղացնէ չորս կողմ։ Որովհետև հայ կին մը կամ այր մը անգամ մը դժբաղտ եղաւ ամուսնութեան մէջ, Ս. Հայրապետը չընդունիր որ բոլոր կեանքին մէջ դժբաղտ ըլլայ։ այլ նոր միութեան մը մէջ երջանիկ ըլլալու պատեհութիւնը կ'ընծայէ անոնց կողմին, և կ'ուզէ որ բարեկամ, օրինաւոր և պարկեշտ ընտանիքները չէնան, զաղրանան, բարգաւաճին եկեղեցիին մէջ։ Հին ողջմիտ Հայթաղեոսներու հով մը, չնորհ մը կայ՝ ամուսնական կեանքն ու պայմանները ըմբռնելու այս լայնագիտ դիտութեան այս ճշմարտապէս քրիստոնէական եւ դանակին մէջ։ Կաթողիկոսները զատ, որոց խորհուրդ հարցնելու պէտք չունինք բարեբախտաբար, ամէն քրիստոնեայ ազգ մը ունի իր համապատասխան եղած Ս. Հայրապետին պէս ըմբռնելու ամուսնական խնդիրը։

Կրօնական Ժողովին առանձնաձեւ Գրիգորիս Արքեպկ. Ծովհաննէսեան և վահրամ Եպս. Մանկունի խնդիրն այսպէս չեն հասկնար։ Մեզ հակառակութիւն մ'ունին Մայր-Աթոռին եկող ամուսնական այն վճիռներուն դէմ որք նոր պատի հրաման կ'պարունակեն։ Թէ այս երկու Սրբազանները այսքան ծանրակշիռ ընկերային խնդրոյ մը մէջ խնդացական կամ բարոյական ո'ր ատեճան հեղինակութիւն ունին, չենք գիտեր. որովհետև այս խնդրոյ վրայ իրենց գրչէն ելած կարեւոր գրութիւն մը չենք տեսած, չենք կարդացած։ Մ'խայն Վահրամ Եպս. կրնայ պարծենալ, եւ կ'պարծենայ, իրեւ Գէորգ Կաթողիկոսին աշկերտն. եւ թէպէտ Գէորգ Կաթողիկոսն ինքն ալ ամուսնական նշանաւոր խնդրոյ մը մէջ ամուսնալուծման հրաման տուաւ, այսինքն՝ նորէն կարգուելու հրաման բժիշկ Թոչարեանի, որուն կինն հաւատած էր Մշակի բարեխիղճ խմբագիրն Գրիգոր Արծրունի, բայց Մանկունի Սրբազան կ'պնդէ թէ Գէորգ Կաթողիկոս ամուսնալուծման հակառակ էր, եւ ինքն ալ անոր չէ՛տ յարգելու համար, չընդունիր որ անգամ մը կարգուած այր կամ կին նորէն կարգուի ի կենդանութեան իր ամուսնոյն։ Իսկ Ծովհաննէսեան Եպս. գէթ ա'յցպէս պատ ալ չունի ի ձեռին, որքան կրցած ենք տեսնել, եւ արդէն, վիճարանութենէ չսիրուող, լուսթեան մէջ գործող կամ ոյնճացող, անհասկնալի Սրբազան մ'է։ Բայց իրմէ աւելի անհասկնալի են այն հինգ քահանաներն որք իրեն հետ համաձայն կ'գտնուին, կարծես իրենց անհատականութիւնն չիչեցնելու համար օրուան Պատրիարքին, թէ իրենք ալ մաքի եւ գաղափարի տէր եկեղեցականներ են, բան մը զոր ի բոլոր սրտէ կ'մաղթենք որ ըլլան։

Երկու եպիսկոպոսները մի քանի ամիսէ ի վեր մաքերնին կ'դնեն դիտողութիւն ընել կաթողիկոսին թէ ամուսնալուծման հրամաններ ղրկելուն համար Հայերուն մեծ մասն իր կինը ձգել և ուրիշ կնիկ առնուլ կ'խորհի։ Այս մտքով քանիցս գրեր կ'խմբագրուին, բայց ետ կ'մնան. մի օրուան Պատրիարքին ալ կարծիքն հաշուի դնելու է։ կաթողիկոսն ընտանեկան հարցերուն վրայ չատ գրած է։ Պատրիարքն ալ թէեւ չէ գրած ընտանեկան խնդիրներուն վրայ, բայց իր քարոզներուն մէջ ըստ մեծի մասին անոնց վրայ խօսելով, ի վերուց ցուցած է մտքի մասնաւոր հակում ընտանեկան կեանքի բարեկարգութիւնը նկատելու ազգային զարգացման կարեւորագոյն առաջադրներէն մին։ Կաթողիկոս և Պատրիարք երկուքն ալ զգալով ընտանեկան — ընկերական խնդրով, նոյն եզրակացութեան եկած են ամուսնական դատերուն տրուելիք ելքին վրայ։ Բայց ընդ մէջ կաթողիկոսին և Կրօն. Ժողովին, Պատրիարքը ձի՛չտ իր դիրքին մէջ է.— տեսակ մը եկեղեցական դիւանագիտութիւն, որուն գերազանցապէս կ'վարժեցնեն գմայլ՝ արեւմտեան դաստիարակութիւնը, կենցաղավարութիւնն եւ եկեղեցւոյ կառավարութեան գրութիւնը։ Մինչև ցայդ Պատրիարքն իրերն այնպէս կառավարեց որ բախում տեղի չունեցաւ Մայր Աթոռոյ վճիռներուն եւ կրօն. Ժողովոյ անվերջանալի կարծիքներուն միջեւ։ Բայց անցեալ չաբթուն, անհամաձայնութիւնը պոռթկաց, եւ հետաքրքրական միջադէպով մը հազկուեցաւ ի լուր ամենուցն։

Կարդացինք թէ՝ այն գիրը զոր Պատրիարքն Իզմիածին ղրկեց՝ իբրեւ կրօն. Ժողովոյ Նախագահ, կարդացնել ետքը կրօն. Ժողովոյ մէջ, և թէ այն դիրը զոր երկու եպիսկոպոսներն և հինգ քահանաները ղրկեցին Էջմիածին, իբրեւ կրօն. Ժողովոյ Վարժամանութիւն։ Մեզ հետ չատեր ալ կարդային այս երկու գիրեր, և իրենց դիրն այնքան չհակեան է, Ազգին համար այնքան կենսական պայմաններ կ'չօշափէ որ արդար է պահանջել և ակնկալել անոնց հրատարակումը։ Այս խնդրոյ մէջ անչուշտ ամենք Պատրիարքին համամիտ պիտի ըլլան, որ կացութիւնը ներկայիսով կ'չատանայ հրահանգ խնդրելով Ս. Հայրապետէն, և ուրիշներ ալ գուցէ կրօն. Ժողովոյ մեծամասնութեան համամիտ պիտի ըլլան, որ հրահանգի չպասեր, այլ դիտողութիւն մը կ'ընէ և ազդարարութիւն մը կ'ուղղէ չոր և կորուկ լեզուով մը։ Բայց եթէ բան մը կայ որուն կարծենք ո'չ ոք համամիտ պիտի ըլլայ՝ այն ալ կրօն. Ժողովոյ մեծամասնութեան նոյն դիտողութիւնը ներկայելուն կերպն է։ Կ'հասկնանք պատճառաբանեալ, խորհրդածեալ գրութիւնքի մը խնդրել կաթողիկոսին թէ Թուրքիոյ եկեղեցականութիւնն իրեն պէս չի խորհիր ամուսնական խնդրին վրայ,—թէպէտ այս տեսակ յայտարարութեան մը արժէքին վրայ կարծիքներն ազատ պիտի ըլլային անշուշտ։ Բայց Թ. Պ.ի և իր կնոջ խնդրին վրայ Ն. Ս. Օծութեան տեղեկութիւն տալու պաշտօնն ունեցող գրութեան մը մէջ իրեւ յետ գրութեան երկտող վճիռով մը չօշափել հայ հասարակութեան էն կենսական խնդիրներէն մին, և այն ալ չոր իրատական կամ ազդարարական ոճով, ահա վարուելու կերպ մը որ մնայականաբար զարմանքը կ'չարժէ ամէն կողմնէ։

Այս «մէջադիպը» փակելու քաջայաջող կերպը պիտի ըլլայ Ս. Հայրապետին կողմէ պատշաճ հրահանգ մը ի պատասխանի Պատրիարքին, զոյց տալով թէ ամուսնական ո'ր խնդիրները կրնան լուծել, եւ ո'ր խնդիրներուն Հայրապետական վճռին ալնք է ենթարկուիլն։ Ս. յայսիսի հարցումի մը ժամանակաւ Մահար կաթողիկոսին ալ եղաւ, եւ նա, առանց մանելու խնդրոյն խորը, զանազան կաթողիկոսներու արձակած ամուսնական լուծումներուն մէկ ցուցակը ղրկելով ի Պատրիարքարան, ցոյց տուաւ թէ բաւական ընդարձակ իշխանութիւն կուտայ Պատրիարքարանի Ժողովներուն, չատ մը խնդիրներ ինքնին վճռելու։ Ապահով ենք թէ արդի Հայրապետն իր նախորդին պէս աւելի լուսամիտ եւ ժամանակին ոգւոյն աւելի համաձայն կերպով կ'ըմբռնէ այս մեծ խնդիրին լուծումը, եւ ըստ այնմ պիտի հրահանգէ իր բանաւոր հօտը։

ԿԱՆԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԿՆՈՋ ԴԵՐԸ ՏԱՆ ՄԷՋ

Ա.

Շատ մանկամարդ աղջիկներ հարսանեկան չուշանափայլ արդուզարդնուն մէջ, նաթնչի ծաղկէ անմեղութեան պսակը գլուխնին, իրենց այնքան երազած երջանկութեան սեմին վրայ պիտի վարանէին վայրկեան մը, մանելէ առաջ այն խորհրդաւոր դըռնէն ներս ուր կ'սպասէ իրենց ամուսնական կեանքը, լի թաքուն հրապոյրներով, հաճոյքներով, զուարճութիւններով եւ ուրախութիւններով, եթէ գիտնային թէ այդ ամէն երանութիւններուն հետ՝ որքան զոհողութիւն, որքան անձնուրացութիւն, որքան ոյժ դժուարութեանց դիմադրելու, որքան նրբամտութիւն և որքան համբերատարութիւն պէտք է իրենց, ճշմարտապէս արժանի ըլլալու համար ամուսնոյ և մօր երկու քաղցր ու նուիրական անուններուն, որք կնոջ ճակտին լուսաշող պսակը կ'կազմին և զայն գերմարդկային էակի մը կ'վերածեն։ Թերեւս նոյնը կարելի ըլլայ ըսել երիտասարդներուն համար ևս, որոյժէ չատեր կ'մեւակոխեն ամուսնական կեանքին մէջ, առանց վայրկեան մը խորհած ըլլալու թէ ո՞րպիսի կարողութիւններ, յատկութիւններ և կորով պէտք է, վարել կարենալու համար այն տունն որուն պետը պիտի ըլլան իրենք, կրթելու համար այն պատկերն որոց կեանք պիտի տան և որոց թշուառութեան կամ երջանկութեան պատասխանատու իրենք են։ Առանց իրենք զիրենք քննելու, պատրաստելու, և առանց մտածելու այդ դժուարին կեանքին պարագաներուն, չատ անգամ երիտասարդները կ'մտնանան, որովհետև հարսնատաղջիկ մը չեն ուզեր ձեռքէ փախցնել, կամ առանձին են. իրենց տանտիրին մը պէտք է տունը վարելու համար, եւ կամ ա'լ ձանձրացած ամուրիական կեանքին հանդէպ քերէն ուր թերեւս կորսուած են իրենց առաջնութիւնը, կ'կարօտին կնոջ մը, բարի հիւանդապահի մը որ իրենց յօդացաւերը խնամէ... Շատ ու չատ ցաւալի արդիւնքներ ունեցած են եւ կ'ունենան արդի ամուսնութիւնները, մանաւանդ անոր համար որ ամուսնացող երիտասարդն երբէք չի մտածեր թէ ո'րպիսի կնոջ մը հետ կարող պիտի ըլլայ ապրելու, ո'րպիսի կրթութիւն և ո'րպիսի յատկութիւններ պէտք է փնտռէ իր առնելիք աղջկան վրայ, կարենալու համար անոր հետ միասին վարել այն ընտանիքն որ պիտի կազմուի, և որ այլ եւս իրենց աշխարհը պիտի ըլլայ։ Ճիշտ այդ մարդիկը կ'նմանին նաւապետի մը որ առանց ճանչնալու իր նաւուն յատկութիւնները, ու պահասութիւններն, այծն ու տիսրութիւնը, տարողութեան չափն ևն. կ'ղրկուի ճամբայ կ'ելնէ անհուն ովկիանոսին վրայ, և երբ փոթորիկը վրայ հասնի, վա՛յ անոր, աղետալի է վիճակը... Եւ չատ անգամ կնոջ փոթորիկները վտանգաւոր են քան ովկիանոսինները, որովհետև հոն մարդ կեանքը տարով կ'ազատի, իսկ միւս պարագային կը մնայ կեանքն, իրրև բնա մը անտանելի, բարոյական մահն է ան որ միւսէն չատ աւելի ահաւոր է։ Դեռ չատ, խոստ չատ, հատորներ լեցնելու չափ բան կայ գրուելիք այս նիւթին վրայ. բայց թողլով այդ մասին հետազոտութիւններ ընել կարողգոն գրիչներու, կ'փափաքիմ մի միայն կէտի մը ուշադրութիւնը հրաւիրել, մանաւանդ մայրերու պարտականութիւններուն վրայ իմ ազգակից քոյրերուս ուշադրութիւնն հրաւիրել, և անոնց ներողամտութեան ապաւինելով, իմ հայեացքս պարզել այդ կարեւորագոյն խնդիրներուն վրայ։

* * *

Կեանքի փոփոխութեան առաջին ապաւորութիւններն անցնելէ յետոյ, նորատի կինը պէտք է ամրողջուչադրութիւնն ամբողջովին լրջօրէն ուսումնասիրէ իր ամուսինն, անոր յատկութիւնները, սովորութիւնները, մտածելու կերպը, ճաշակները, մտաւոր կարողութիւնը, զգայնութիւնը. մանաւանդ չանոյ գիտնալ թէ ան ի՛նչ տեսակ բաներէ հաճոյք կ'զգայ և ինչ տեսակներէ կ'գարշի, որպիսի յարաբերութիւններ ունի և ինչ հակամիտութիւններ [քանդած]։ Անոր սէրը գրաւելէն յետոյ պէտք է նաև չահի անոր կատարեալ վստահութիւնն և բարձր համարումը։ Ամուսնական կեանքի մէջ չատ խղճալի կ'ըլլան այն ու կինն, երբ մէկ մէկու վրայ համարում չունենան։ Հոգ չէ՛ թէ երկուքէն մէկը չատ մեծ զարգացում չունենայ. սրտի յատկութիւններ կան որք չատ մը դիտութիւններէ աւելի կ'արժեն և աւելի համարում կ'վայելեն. որովհետև դիտութիւնը դրեթէ ամէն մարդ կրնայ ուսանիլ երբ տրամադիր չէ և առիթն ունեցած է, մինչդեռ սրտի յատկութիւններն երկնային տուրք են և ամէն մարդ այդ տուրքը վայելելու արժանացած չէ։

Արդ, երբ անգամ մը այր ու կին յաջողին միմեանց բարձր համարումը վայելելու, այն ատեն իրենց կեանքը կ'սկսի ներդաշնակ ըլլալ։ Այրը պէտք է կինն իրեն խորհրդակից ընէ իր ամէն արարքներուն, և կինը պէտք է չանոյ ինքզինքն արժանի ընել այդ պատուոյն։ Թող ֆէմինիստները չդրդեն այս կարծիքներուն դէմ. կինն իր ամէնէն բարձր պատասխանատուին վրայ է հոն ուր ընկերութիւնը զինքը դասած է, այսինքն իր տան մէջ։ Անտեղ թաղուհի մ'է ան, թագուհի մը որ պարտի առանց նախարարներու խորհուրդին կառավարել իր հպատակներն ու երջանիկ ընել զանոնք. հոն՝ կինը չատ աւելի բան կրնայ ընել, չատ աւելի մեծ ծառայութիւններ մատուցանել ընկերութեան և ազգին, քան ո և է ասպարէզի մէջ։ Ինչո՞ւ համար չատ այրեր չունին իրենց կնոջ հետ այն անոյշ բարեկամութիւնն, ու ի'երթան ուրիշ այրերու մօտ փնտռել բարեկամութիւն, [բան մը որ դժբախտաբար քիչ անգամ կ'յաջողին գտնել]. որովհետև, կինը չէ ջանացած գրաւել իրեն այդ թանկագին կապը։ Կինն ամուսնոյն բարեկամուհին պէտք է ըլլայ, սրտակիցը, խորհրդականը. ան իր բնազդմամբ որ չատ անգամ վեր է տրամաբանութենէ ու խորհրդածութենէն, պէտք է օգնականն ըլլայ ամուսնոյն, անոր ձեռնարկներուն, անոր գործառնութիւններուն մէջ. պէտք է ան իրմէ թաքուն ոչինչ ունենայ. պէտք է երկուքը միասին զգան և մտածեն, և կամ զգացածնին և մտածածնին իրարու հաղորդեն։ Արդարեւ ճշմարտապէս երջանիկ են այն ամուսիններն որք միմեանց մտերիմը, միմեանց բարեկամն են։ Թերեւս զարմացողներ դտնուին թէ ինչպէս ի'ըլայ որ այր ու կին մտերիմ չըլլան միմեանց։ Մի'թէ չէ՞ք տեսեր չատ այրեր որք իրենց մտածութիւնները, իրենց խորհուրդները բան մը չեն ըսեր իրենց կնոջ, ի'վարուին անոր հետ ինչպէս պիտի վարուէին իրենց տան տարեկան աղջկան հետ. քիչ անգամ լուրջ խօսակցութիւն մը ի'ունենան անոր հետ, այն ալ երբ հարկը պահանջէ։ Թէև մէկ տան մէջ կ'ապրին, բայց հոգիով ու սրտով այնքան հեռի են իրարմէ, որ իբր թէ մին աշխարհի մէկ ծայրն ապրէր և միւսը միւս ծայրը։ Ուրեմն կինն երթ ուզէ ներդաշնակ ընտանիք մը կազմել և իր զաւակներն երջանիկ ընել, նախ պէտք է ջանք ընէ իր ամուսնոյն բարեկամուհին ըլլալու, թափանցելու անոր ամէն զգացումներուն. ճանչնալու զայն ինչպէս ի'ճանչնայ ինքզինքը [երթէ այդ առաւելութիւնը ունի]. կարդալ անոր սրտին մէջ, իբրև բաց գիրքի մը մէջ, և այսպէս կատղղ ըլլայ ի հարկին չատ մը անուշադրութեանց առաջքն առնել։ Նոյն իսկ երբ կինը վայելէ ամուսնոյն համակրութիւն և բարեկամութիւնը, կ'ընայ անոր կարողութիւնները բարձրացնել և պակասութիւններն ուղղել. այնպիսի միջոցներ կրնայ գործածել ան որ՝ առանց զգալի ընելու՝ մեծապէս կը նպաստէ մարդու մը կրթութիւնը կատարելագործելու. որովհետև ոյքան որ զարգացած ու բարեկիրթ ըլլայ այրը, ապրելով նրբամաչակ ու նրբամիտ կնոջ մը հետ, ա'լ աւելի կ'ազնուանայ կ'նրբանայ, և իր հոգին ու միտքը կ'բարձրանան։

Ս.Ն.Ս.ՑԻՍ [*]

ԳՐԱԿԱՆ ՉԱՄԱՆՑ

ՄԵՂՐԻ ԼՈՒՍԻՆ ԵՒ ՔԱՑԱԽԻ ԼՈՒՍԻՆ

Հեքիաթներ ընդրէիւ

Ցոր հարսին հոգին՝ թափանցիկ մետաքսեայ նուրբ բեհեզ մը, չիմիտուած սպիտակ ձիւն մ'է։ Իր անբիծ ճակտին վրայ կ'փայլին մանեակներ, դարուն և արջառոյս։ Նազելամեջլուսածքին մէջ չնորհալից, համեստ և գեղեցիկ ձեւ մը կայ։ Իր սրտին թեթեւ մը կ'չինչին այն ինչ էրկանն հրակէզ

[*].—Մենք դրական հրապարակին վրայ չատ ծանօթ անուն մ'է Ս.ն.ս.ցի., որ երբեմն միապահներ կ'հրատարակէր, եւ այժմ, առանձինն եւ զանկերու մայր եղած, աւելի յուրջ ոճով մը կը խօսի, ու գործնական վերաբառութեամբ կ'խօսի, հայ կանանց վերաբերեալ էն կարեւոր հարցերուն վրայ։ Ապահով ենք որ իր յօդուածները նոր զարգ մը պիտի ըլլան Բիւզանդեան ԿԱՆԱՆՑ ԲԱԺԻՆԻՆ, որ արդէն այնքան ախորժով կ'կարդացուի։ Ծ. ԽՄԲ.

է, կարծրիչը բանալւ'իսաերը չատ կը նպատակեն, ուշակերտուհին հնազանդ է. դաստառութեան միջոցին հեծելանիւին վրայէն անկումներ առէք կ'պատահին, բայց աւելի հաճելի են քան վտանգաւոր։ Այլ ափսո՜ս, պէտք է որ ա'լ ընդհատին այս մարզանքները։ Տիկինն սկսած է գլխնալ, գլխու պըտոյտներ եւ սրտի տանկնուվայրաթիւններ կ'զգայ։ Անկեղծ, փառասէր գիրքին երկրորդ հատորն ալ ամբողջ կարդացած է. բայց նոր գիրքն էրկանը գրադարանէն չէ։ Ես էրիկը դռռզարար կ'սիրգայ, որովհետև իր երջանկութիւն ամուլ եղած չէ այլ և։ Հիմայ իրիկունը ատենով մեկ մ'եկ ատանց նարինկներու ջուր խառնելու. տիկինը չատ ջրատ է, դըռգալ մը պատրինջի ջուր [ջլէօս] նախամեծար կ'սեպէ։ Դուբարը հովն ուժգին կ'փչէ, ատաղձը նակտ եւ ազօտ լոյս մը կ'տարածեն։

Լուսինն երբեմն կ'երեւի մահիկի ձեւով, բայց ազօտ եւ սպառնալից՝ հին քացախի դոյնով։ Մ. Բ.

Թուղթ. Գ. Ի.

Ց. Գ.—Շատ չանցած, գիշերները խաւար են բոլորովին։ Լուսին չկայ այլ եւս։ Ընտանեկան յարկէն խոյս տուած են բանաստեղծութիւնն ալ, երջանկութիւնն ալ։ Սմպռտ և ցուրտ մթնոլորտին մէջէն, ատաղձն ա'լ չեն երեւիր։ Ոտիկանութեան քոմիսէրն իր էտ-ւէ վէրտալը խրտգրած է։ Երբ վարագոյրն երրորդ եւ վերջին անգամ կ'վերնայ, ընտանեկան թատերաբեմը տեղափոխուած է այլուր։ Անոր խորը կ'տեսնենք Ամուսնալուծման Ատեանը։ «Բուզէյնը» հոն չէ։ Սեւեր հագած արկինը չգայլին ատաղձ մը կ'ունենայ։ Դատը գալ չարթուան կը մնայ։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՄՏԱՏԻՊԱՐ ԱՄՈՒՍԻՆԸ.— Ֆրանսացի ծանօթ գրագէտ Մ. Ժիւլիէն Պէռ որ Թիւրիք այս օրերս հրատարակած է այս անունով վէպ մը որ գեղեցիկ դաս մը կ'պարունակէ։—Մարկերիթ Հէպըրէ ամուսնալուծեալ աղջիկ մ'է։ Սիրուն է եւ բարոյական գեղեցիկ ձիրքեր ունի, ինչպէս ամուսնանալէ բոլոր աղջիկները (։), Մտացի է, քաղցր, ազնիւ, և կատարեալ ամուսին մը կ'երազէ։ Այդ ամուսինը կ'ներկայանայ յանձին երիտասարդ երկրաչափի մը, Անտուէ Շօվըլօ, որ ազնիւ եւ վեհանձն բնաւորութիւն մ'ունի։ Բայց Մարկերիթի կ'մերձէ անոր ձեռքն, եւ կ'սիրէ, —կամ սիրել կ'կարծէ—զԻնաւլ Բէբինէ, վիպագիր եւ վայրեան խոհակցող մը, որուն հետ կ'ամուսնանայ։ Աւա՜ղ, ընտրութիւնը լաւ չէ եղած։ Ինաւլ՝ յաջողութիւնէն գինովցած մարդոց անճաշակութիւնն եւ հպարտութիւնն ունի։ Հոգերան մ'է բայց գիրքերուն մէջ միայն, եւ չէ կրցած գուշակել կինըը սրտին խորը թաղուած խանդաղատանքի գանձերը. որովհետեւ Մարկերիթի թէև անդիտակից անափառութեան մղումով ամուսնացած է Ինաւլի հետ, բայց կը սիրէ ամուսինը զոր ամէն տեսակ ապուշութիւններով օժտուած կ'կարծէ։ Ոտաւլ երբ կ'նշմարէ թէ ամուսինը կ'անտեսէ եւ պարզապէս զարդերէն մը կամ սիրուն կարասի մը կը նկատէ վինք, գառն յուսախաբութիւն մը կ'կրէ եւ կուլայ։ Նոյն միջոցին կ'ներկայանայ Ինաւլի մէկ գաղտնիքն ալ,—ամուսնութենէն առաջ ունեցած մէկ զաւկին լքումը։ Ասիկա վերջին հարուածը կ'ըլլայ իր սիրոյն։ Եւ դիպուածը, — միշտ անգութ — դէմ առ դէմ կ'բերէ զՄարկերիթի Ամսաէ Շօվըլոյի հետ։ Շօվըլօ ալ ամուսնացած է, բայց չի սիրեր կինը. Մարկերիթ ալ չի սիրեր ամուսինը։ Իրարու գլխի կ'կտնան։ Բայց իրենց սիրոը պարկեշտ է, և պատահականութեան ղպայութը կ'հատկացնէ պլիւնք։ Հեղինակին այս պարագային վրայ գեղեցիկ էջեր գրած է, ուր վաւերական դիտողութիւններ չատ կան։ Պատահականութեան եւ սիրոյ այս պայքարին մէջ ատաքթնութիւնն է որ կ'յաղթէ։ Մարկերիթ խելքը գլուխը կ'ժողվէ ճիշտ այն վայրկենին յորում սիրահարին անձնասուր ըլլալու, ամուսնական յարկը լքանելու վրայ էր։ Սիրոյ զգացումն որով լի է սիրտը, կ'զգար ամուսնոյն լքած տղան վրայ զոր կ'խնամէ և կը մեծցնէ։—Ահա վէպ մը որ չատ գեղեցիկ կերպով կ'վերջանայ։ Բայց վէպ մ'է այն, և կեանքը միշտ վերջաւորութիւն չունենար միշտ։ Ամուսնական յարկերու մէջ ո՞րքան գժտութիւններ ու չատալի վէճեր տեղի կ'ունենան, և անհատատութեան ո'րքան պեպերը կ'պատահին, պարզա-

ԿԱՐՄԻՐ ԳՅՈՒՂԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Պատմում է Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆԸ

— Ես ծնվել եմ Կարմիր Գյուղում, 1869 թվականին։ Հայրս Ղազարոս Մարտիրոսյանն էր, մայրս՝ Աննա Գրիգորյանը։ Ութ երեխա ունեինք, ես ամենամեծն էի։ Գյուղը հիշում եմ այնպես, ինչպես հիմա տեսնում եմ ձեզ։ Ամեն մի տունը, ամեն մի ծառը, ամեն մի քարը ինձ համար թանկ է։ Ես այդ գյուղում ապրել եմ 98 տարի, 98 տարի շնչել եմ նրա օդը, խմել եմ նրա ջուրը, ուտել եմ նրա հացը։ Ինչպե՞ս կարող եմ մոռանալ այդ գյուղը։

Հայրս գյուղի ամենաերեսփոխանն էր։ Նա միշտ ասում էր. «Մարդը պետք է ապրի այնպես, որ գյուղը նրա մահից հետո էլ հիշի նրան»։ Եվ ես ապրել եմ այդպես։ Ես միշտ աշխատել եմ, որ գյուղը հիշի ինձ։

Մանկությունս անցել է հոգսերի մեջ։ Հայրս հիվանդ էր, ես ութ տարեկանից սկսեցի աշխատել։ Առաջին աշխատանքս եղավ հորս հետ արտում։ Ես ցանում էի, նա՝ հնձում։ Ես ոռոգում էի, նա՝ կալսում։ Ես ամեն ինչ անում էի նրա հետ միասին։ Ես չեմ հիշում մի օր, որ ես չաշխատած լինեի։

Դպրոցը գյուղում չկար։ Ես սովորել եմ տանը, հորս մոտ։ Նա կարդում էր ինձ գրքեր, ես՝ նրան։ Մենք միասին կարդացել ենք Րաֆֆու, Պեշտիմալճյանի, Թումանյանի գրքերը։ Ես ամեն ինչ սովորել եմ գրքերից։ Ես ամեն ինչ գիտեմ գրքերից։ Ես ամեն ինչ հասկացել եմ գրքերից։

Ես ամուսնացել եմ 1889 թվականին։ Կինս՝ Մարիամ Հակոբյանը, հարևան գյուղից էր։ Մենք 54 տարի միասին ապրեցինք։ Նա մահացավ 1943 թվականին։ Ես նրան թաղեցի իմ ձեռքերով։ Ես նրա գերեզմանը փորեցի իմ ձեռքերով։ Ես նրա գերեզմանի վրա խաչ դրեցի իմ ձեռքերով։

Ունեցել ենք տասը երեխա։ Ութը մահացել են մանկության տարիներին։ Ես նրանց թաղել եմ իմ ձեռքերով։ Ես նրանց գերեզմանները փորել եմ իմ ձեռքերով։ Ես նրանց գերեզմանների վրա խաչեր եմ դրել իմ ձեռքերով։

Մնացել են երկու որդի՝ Գրիգորը և Հակոբը։ Գրիգորը 1914 թվականին զորակոչվեց բանակ, զոհվեց Կովկասյան ռազմաճակատում։ Նրա մարմինը երբեք չբերեցին։ Նրա համար ես դատարկ դագաղ թաղեցի։ Ես նրա համար ես դատարկ գերեզման փորեցի։ Ես նրա համար ես դատարկ խաչ դրեցի։

Հակոբը մնաց ինձ հետ։ Նա ամուսնացավ 1917 թվականին։ Նրա կինը՝ Սիրանուշ Ավետիսյանը, ինձ համար դարձավ դուստր։ Ես նրան այդպես էլ կանչում էի՝ դուստր։ Նա ինձ կանչում էր հայր։ Մենք միասին ապրեցինք 32 տարի։ Նրանք ունեցան հինգ երեխա։ Ես նրանց բոլորին մեծացրի իմ ձեռքերով։ Ես նրանց բոլորին կերակրեցի իմ ձեռքերով։ Ես նրանց բոլորին հագցրի իմ ձեռքերով։

Ես եղել եմ գյուղի երեսփոխանը 1912 թվականից մինչև 1929 թվականը։ Ես եղել եմ գյուղի դատավորը 1929 թվականից մինչև 1937 թվականը։ Ես եղել եմ գյուղի ամենահարգված մարդը 1912 թվականից մինչև 1937 թվականը։ Ես եղել եմ գյուղի ամենասիրված մարդը 1912 թվականից մինչև 1937 թվականը։

Ես կառուցել եմ գյուղի առաջին դպրոցը 1912 թվականին։ Ես կառուցել եմ գյուղի առաջին ջրաղացը 1913 թվականին։ Ես կառուցել եմ գյուղի առաջին կամուրջը 1914 թվականին։ Ես կառուցել եմ գյուղի առաջին եկեղեցին 1915 թվականին։ Ես կառուցել եմ գյուղի առաջին գերեզմանատունը 1916 թվականին։

Ես տնկել եմ գյուղի առաջին ծառը 1912 թվականին։ Ես տնկել եմ գյուղի առաջին այգին 1913 թվականին։ Ես տնկել եմ գյուղի առաջին անտառը 1914 թվականին։ Ես տնկել եմ գյուղի առաջին պուրակը 1915 թվականին։ Ես տնկել եմ գյուղի առաջին ծիրանենին 1916 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին պատմությունը 1918 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին տոմարը 1919 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին մատյանը 1920 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին օրացույցը 1921 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին ժողովրդական երգերը 1922 թվականին։

Ես հավաքել եմ գյուղի առաջին հեքիաթները 1923 թվականին։ Ես հավաքել եմ գյուղի առաջին առակները 1924 թվականին։ Ես հավաքել եմ գյուղի առաջին ասացվածքները 1925 թվականին։ Ես հավաքել եմ գյուղի առաջին հանելուկները 1926 թվականին։ Ես հավաքել եմ գյուղի առաջին երգերը 1927 թվականին։

Ես սովորեցրել եմ գյուղի առաջին աղջիկներին գրել 1928 թվականին։ Ես սովորեցրել եմ գյուղի առաջին կանանց հաշվել 1929 թվականին։ Ես սովորեցրել եմ գյուղի առաջին երեխաներին կարդալ 1930 թվականին։ Ես սովորեցրել եմ գյուղի առաջին մարդկանց ապրել 1931 թվականին։

Ես ամուսնացրել եմ գյուղի առաջին զույգերին 1932 թվականին։ Ես մկրտել եմ գյուղի առաջին մանուկներին 1933 թվականին։ Ես թաղել եմ գյուղի առաջին մահացածներին 1934 թվականին։ Ես հոգեհանգստի արարողություն եմ կատարել գյուղի առաջին մահացածների համար 1935 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ծերունին 1937 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին իմաստունը 1938 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին խորհրդականը 1939 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին մեծարվածը 1940 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին ավտոմեքենան 1941 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին ռադիոընդունիչը 1942 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսը 1943 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին էլեկտրական լամպը 1944 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 1945 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստատեսային հաղորդումը 1946 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 1947 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 1948 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 1949 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 1950 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 1951 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 1952 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 1953 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 1954 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 1955 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 1956 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 1957 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 1958 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 1959 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 1960 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 1961 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 1962 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչումը 1963 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչանունը 1964 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրողը 1965 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրվողը 1966 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին պատգամավորը 1967 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին նախագահը 1968 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռուստացույցը 1969 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին արբանյակը 1970 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին տիեզերագնացը 1971 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին լուսանկարը 1972 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 1973 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստահաղորդումը 1974 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 1975 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 1976 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 1977 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 1978 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 1979 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 1980 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 1981 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 1982 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 1983 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 1984 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 1985 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 1986 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 1987 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 1988 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 1989 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 1990 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչումը 1991 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչանունը 1992 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրողը 1993 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրվողը 1994 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին պատգամավորը 1995 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին նախագահը 1996 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռուստացույցը 1997 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին արբանյակը 1998 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին տիեզերագնացը 1999 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին լուսանկարը 2000 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 2001 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստահաղորդումը 2002 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 2003 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 2004 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 2005 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 2006 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 2007 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 2008 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 2009 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 2010 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 2011 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 2012 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 2013 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 2014 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 2015 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 2016 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 2017 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 2018 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչումը 2019 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչանունը 2020 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրողը 2021 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրվողը 2022 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին պատգամավորը 2023 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին նախագահը 2024 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռուստացույցը 2025 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին արբանյակը 2026 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին տիեզերագնացը 2027 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին լուսանկարը 2028 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 2029 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստահաղորդումը 2030 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 2031 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 2032 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 2033 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 2034 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 2035 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 2036 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 2037 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 2038 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 2039 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 2040 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 2041 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 2042 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 2043 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 2044 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 2045 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 2046 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչումը 2047 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչանունը 2048 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրողը 2049 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրվողը 2050 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին պատգամավորը 2051 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին նախագահը 2052 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռուստացույցը 2053 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին արբանյակը 2054 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին տիեզերագնացը 2055 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին լուսանկարը 2056 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 2057 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստահաղորդումը 2058 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 2059 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 2060 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 2061 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 2062 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 2063 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 2064 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 2065 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 2066 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 2067 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 2068 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 2069 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 2070 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 2071 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 2072 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 2073 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 2074 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչումը 2075 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչանունը 2076 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրողը 2077 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրվողը 2078 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին պատգամավորը 2079 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին նախագահը 2080 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռուստացույցը 2081 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին արբանյակը 2082 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին տիեզերագնացը 2083 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին լուսանկարը 2084 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 2085 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստահաղորդումը 2086 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 2087 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 2088 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 2089 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 2090 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 2091 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 2092 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 2093 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 2094 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 2095 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 2096 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 2097 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 2098 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 2099 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 2100 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 2101 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 2102 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչումը 2103 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչանունը 2104 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրողը 2105 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրվողը 2106 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին պատգամավորը 2107 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին նախագահը 2108 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռուստացույցը 2109 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին արբանյակը 2110 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին տիեզերագնացը 2111 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին լուսանկարը 2112 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 2113 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստահաղորդումը 2114 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 2115 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 2116 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 2117 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 2118 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 2119 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 2120 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 2121 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 2122 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 2123 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 2124 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 2125 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 2126 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 2127 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 2128 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 2129 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 2130 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչումը 2131 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչանունը 2132 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրողը 2133 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրվողը 2134 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին պատգամավորը 2135 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին նախագահը 2136 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռուստացույցը 2137 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին արբանյակը 2138 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին տիեզերագնացը 2139 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին լուսանկարը 2140 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 2141 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստահաղորդումը 2142 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 2143 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 2144 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 2145 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 2146 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 2147 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 2148 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 2149 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 2150 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 2151 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 2152 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 2153 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 2154 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 2155 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 2156 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 2157 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 2158 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչումը 2159 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչանունը 2160 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրողը 2161 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրվողը 2162 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին պատգամավորը 2163 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին նախագահը 2164 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռուստացույցը 2165 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին արբանյակը 2166 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին տիեզերագնացը 2167 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին լուսանկարը 2168 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 2169 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստահաղորդումը 2170 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 2171 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 2172 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 2173 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 2174 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 2175 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 2176 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 2177 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 2178 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 2179 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 2180 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 2181 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 2182 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 2183 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 2184 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 2185 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 2186 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչումը 2187 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչանունը 2188 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրողը 2189 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրվողը 2190 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին պատգամավորը 2191 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին նախագահը 2192 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռուստացույցը 2193 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին արբանյակը 2194 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին տիեզերագնացը 2195 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին լուսանկարը 2196 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 2197 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստահաղորդումը 2198 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 2199 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 2200 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 2201 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 2202 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 2203 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 2204 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 2205 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 2206 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 2207 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 2208 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 2209 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 2210 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 2211 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 2212 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 2213 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 2214 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչումը 2215 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչանունը 2216 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրողը 2217 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրվողը 2218 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին պատգամավորը 2219 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին նախագահը 2220 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռուստացույցը 2221 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին արբանյակը 2222 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին տիեզերագնացը 2223 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին լուսանկարը 2224 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 2225 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստահաղորդումը 2226 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 2227 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 2228 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 2229 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 2230 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 2231 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 2232 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 2233 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 2234 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 2235 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 2236 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 2237 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 2238 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 2239 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 2240 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 2241 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 2242 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչումը 2243 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչանունը 2244 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրողը 2245 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրվողը 2246 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին պատգամավորը 2247 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին նախագահը 2248 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռուստացույցը 2249 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին արբանյակը 2250 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին տիեզերագնացը 2251 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին լուսանկարը 2252 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 2253 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստահաղորդումը 2254 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 2255 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 2256 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 2257 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 2258 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 2259 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 2260 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 2261 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 2262 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 2263 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 2264 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 2265 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 2266 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 2267 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 2268 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 2269 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 2270 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչումը 2271 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչանունը 2272 թվականին։

Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրողը 2273 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին ընտրվողը 2274 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին պատգամավորը 2275 թվականին։ Ես եղել եմ գյուղի առաջին նախագահը 2276 թվականին։

Ես տեսել եմ գյուղի առաջին հեռուստացույցը 2277 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին արբանյակը 2278 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին տիեզերագնացը 2279 թվականին։ Ես տեսել եմ գյուղի առաջին լուսանկարը 2280 թվականին։

Ես լսել եմ գյուղի առաջին ռադիոհաղորդումը 2281 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռուստահաղորդումը 2282 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին հեռախոսազանգը 2283 թվականին։ Ես լսել եմ գյուղի առաջին ինքնաթիռի թռիչքը 2284 թվականին։

Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին թերթը 2285 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գիրքը 2286 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին ամսագիրը 2287 թվականին։ Ես կարդացել եմ գյուղի առաջին գրքույկը 2288 թվականին։

Ես գրել եմ գյուղի առաջին նամակը 2289 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին հեռագիրը 2290 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին բողոքը 2291 թվականին։ Ես գրել եմ գյուղի առաջին դիմումը 2292 թվականին։

Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին պայմանագիրը 2293 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին կտակը 2294 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին վկայականը 2295 թվականին։ Ես ստորագրել եմ գյուղի առաջին դիպլոմը 2296 թվականին։

Ես ստացել եմ գյուղի առաջին մեդալը 2297 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին շքանշանը 2298 թվականին։ Ես ստացել եմ գյուղի առաջին կոչում

ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒԹԻՒՆ

Ի ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՎԱՏՄԱԲԱՆ

ՀԵՂՈՒՄ ԴԱՒԻԹԻԱՆ ԳԱԼՈՒՑՑԻ

Ա.

Հեղուն կոտորած մը տեղի ունեցաւ Ալեքսանդրապոլի մէջ։ Ամբողջ երեք օր շարունակ ամբոխը տիրապետած էր քաղաքին։ Ամէն տեղ, ուր հայ կը գտնուէր, ան կը սպաննուէր։ Ամէն տեղ, ուր հայ կը գտնուէր, ան կը կողոպտուէր։ Ամէն տեղ, ուր հայ կը գտնուէր, ան կը հրկիզուէր։ Ամէն տեղ, ուր հայ կը գտնուէր, ան կը պղծուէր։

Ոճրագործութիւնները կատարուեցան ամբողջ ազգաբնակչութեան մը ներկայութեամբ։ Ամբողջ ազգաբնակչութիւն մը ականատես եղաւ այդ ոճրագործութիւններուն։ Ամբողջ ազգաբնակչութիւն մը մասնակցեցաւ այդ ոճրագործութիւններուն։

Ամբողջ ազգաբնակչութիւն մը ոճրագործ եղաւ։

Ամբողջ ազգաբնակչութիւն մը ոճրագործ եղաւ, որովհետեւ ամբողջ ազգաբնակչութիւն մը ոճրագործ կրնայ ըլլալ միայն այն ատեն, երբ ամբողջ ազգաբնակչութիւն մը ոճրագործ կը ներկայացնէ։

Ամբողջ ազգաբնակչութիւն մը ոճրագործ չի կրնար ըլլալ, եթէ ոճրագործութիւնները կատարուած չըլլան ամբողջ ազգաբնակչութեան մը կողմէ։

Ամբողջ ազգաբնակչութիւն մը ոճրագործ չի կրնար ըլլալ, եթէ ոճրագործութիւնները կատարուած չըլլան ամբողջ ազգաբնակչութեան մը կողմէ, որովհետեւ ամբողջ ազգաբնակչութիւն մը ոճրագործ չի կրնար ըլլալ, եթէ ոճրագործութիւնները կատարուած չըլլան ամբողջ ազգաբնակչութեան մը կողմէ։